

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม ของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

Development of the Vocational Training Courses in Preparing the Reintegration of Former Juvenile Drug Offenders

ชาติชาย มหาคีตะ^{1*} และอาภาศิริ สุวรรณานนท์²
Chatchai Mahakeeta^{1*} and Apasiri Suwannanon²

(Received: Apr 12, 2022; Revised: Jun 6, 2022; Accepted: Jul 6, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบหลักสูตรการฝึกอาชีพ และ 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพ จำนวน 2 หลักสูตร การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาดูงานเป็นกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้แทนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นักวิชาการ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนสถานประกอบการและเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอบรมฯ รวมทั้งสิ้น 58 คน เครื่องมือในการวิจัยนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการศึกษา พบว่า 1) การฝึกวิชาชีพในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่กำหนดไว้ชัดเจน 2) การพัฒนาหลักสูตรจำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการทำงานในสถานประกอบการ และหลักสูตรการประกอบอาชีพอิสระ โดยมีวิชาปรับพื้นฐานร่วม วิชาบังคับร่วม และวิชาเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความถนัดของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอบรมฯ

คำสำคัญ: หลักสูตรการฝึกอาชีพ การเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม
เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพฯ 10300

Graduate School, Suan Dusit University, Bangkok 10300, Thailand

* Corresponding author, e-mail: chatchai_mah@dusit.ac.th

² บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, กรุงเทพฯ 10300

Graduate School, Suan Dusit University, Bangkok 10300, Thailand

ABSTRACT

This research was to develop the vocational training courses in preparing the reintegration of former Juvenile drug offenders. The purposes were: 1) To study the current situation; and 2) To develop two courses which were the course for working in the workplace and freelance. It was the qualitative research methodology by focus group discussions, in-depth interviews, and field visit as a case study. The key informants of in-depth interview were representatives of the Department of juvenile observation and protection, experts, social workers, representatives of the workplaces and Juvenile drug offenders undergoing vocational training in the training centers. A total of 58 key informants were included. The research instrument in the research was the structured interview form.

The research results were found that; 1) Vocational training currently did not have a clearly defined course. 2) The information has been developed in 2 courses that were a training course for working in the workplace and a training course for freelance which consisted of fundamental subjects, the core subjects, and the selective subjects according to the needs of labor market and aptitudes of Juvenile drug offenders undergoing vocational training.

Keywords: Vocational training courses, Preparing the reintegration, Former juvenile drug offenders

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมเป็นอย่างดีจากทุกสถาบัน เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถานศึกษาทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และหากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งพ้นจากระบบการยุติธรรมแล้ว หากมิได้มีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม อาจจะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำอีก (วรภัทร รัตนาพาณิชย์, 2562, น. 366-394) โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้ใช้ชีวิตผิดพลาดเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญของสังคมในอนาคต หากได้รับการสนับสนุนและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพความสามารถให้เด็กและเยาวชนมีทักษะทางอาชีพและทักษะชีวิตที่ดี ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถประกอบอาชีพที่พึ่งพาตนเองได้และการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ เด็กและเยาวชนมีความต้องการในอาชีพที่สูง แนวทางในการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนคือจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กและเยาวชน และเพิ่มสัดส่วนของหลักสูตรทักษะชีวิตให้เท่ากับหลักสูตรอบรมอาชีพ (ณัฐพล แก้วเกิด, วรณดี สุทธิธนากร และอุทุมพร อินจันทร์, 2564, น. 223-225) ในจำนวนคดีเด็กและเยาวชนซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศในปี 2562 จำนวนทั้งหมด 20,842 คดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามฐานความผิด พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ให้โทษมากที่สุด คือ มีจำนวน 10,634 คดี คิดเป็นร้อยละ 51.02 ของคดีทั้งหมด รองลงมา เป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์ มีจำนวน 2,948 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.15 นอกจากนั้น เป็นคดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2563)

ในการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับช่างต่างๆ บางส่วนที่เป็นเรื่องของการประกอบอาหารและเครื่องดื่ม ดนตรีศิลปะ แต่สัดส่วนการฝึกทักษะชีวิต การจัดการปัญหาการเสริมคุณค่าในตนเองและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการตลาดแรงงานและสถานประกอบการยังมีจำนวนที่น้อย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่มีแนวทางการประกอบอาชีพที่ชัดเจน ไม่ได้รับการจ้างงานจากสถานประกอบการ และทำให้มีสถิติแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำที่สูงขึ้น ดังนั้นจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชนและความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้รับการส่งตัวกลับคืนสู่สังคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตและมีจุดยืนในสังคม ซึ่งจะลดโอกาสการหวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก

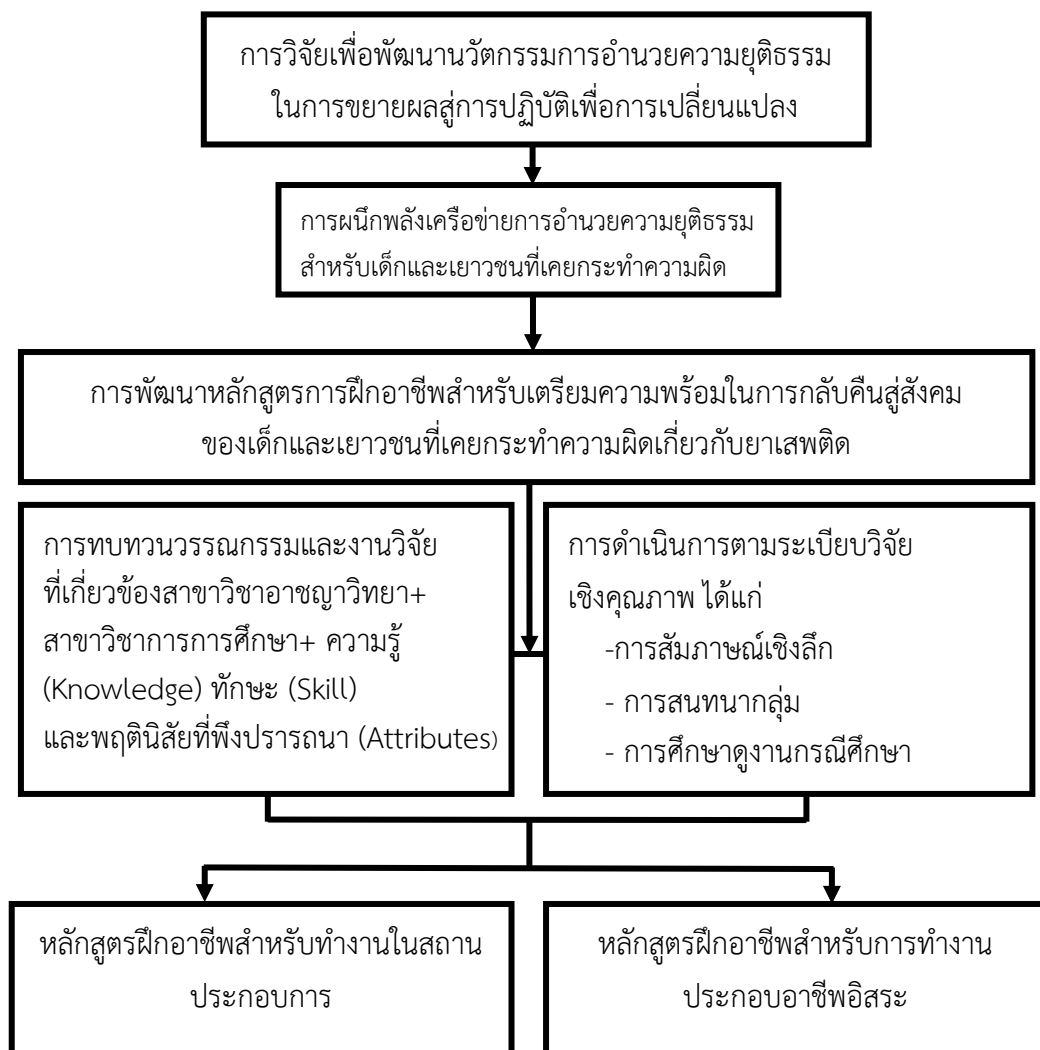
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อม ในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการอำนวยความสะดวกในการขยายผลสู่การปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการฝึกพลังเครือข่ายเพื่อนำเสนอเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอาชีพที่พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาที่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการและผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการทำงาน ทั้งการประกอบอาชีพอิสระ และอาชีพรับจ้างหรืออาชีพทำงานในสถานประกอบการที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง จึงนำมาสู่การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการสร้างกรอบแนวคิดได้นำมาจากบูรณาการศาสตร์

สาขาวิชาอาชีวศึกษาและสาขาวิชาการการศึกษา โดยแนวคิดทางอาชีวศึกษาระบุว่างานวิจัยของ Gottfredson and Hirschi (1990) อธิบายไว้ว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาจมีสาเหตุมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กที่ขาดการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ ไม่มีการลงโทษห้ามปรามเมื่อเด็กกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน จะทำให้เด็กขาดการควบคุมตนเอง (Lack of Self Control) แล้วกระทำความผิดทำให้เกิดความเดือดร้อนกับตนเองและครอบครัว สังคม (พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล และจอมเดช ตริเมฆ, 2558, น. 260-262) และแนวคิดการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะ (Competencies concept) ของ McClelland (1973) ที่ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และพหุคุณที่พึงปรารถนา (Attributes) โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

คณะวิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการศึกษาดูงานเป็นกรณีศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้ทั้งสิ้น จำนวน 58 คน มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การดำเนินการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในการสนทนากลุ่ม จำนวน 23 คน แบ่งเป็นการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการรวบรวมข้อมูลการฝึกอาชีพสำหรับเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยคัดเลือกจาก ผู้แทนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นักการศึกษาที่มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้แทนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ปฏิบัติงานด้านฝึกอาชีพเด็กและเยาวชน นักวิชาการด้านอาชีววิทยา กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาสังคม นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนสถานประกอบการระดับชาติในบริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำกัด และซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ในกลุ่มผู้แทนสถานประกอบการ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บุคลากรของสถานศึกษาและหน่วยงานด้านทักษะอาชีพและ นักสังคมสงเคราะห์เพื่อยืนยันเนื้อหาของหลักสูตรจำนวน 2 หลักสูตร จำนวน 13 คน

1.2 การดำเนินการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน ตามจำนวนเมื่อข้อมูลมีความอิ่มตัว ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ผู้บริหารของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน

1.2.2 ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและเด็กเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนกลาง ในโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อและการมีงานทำสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Find me find job) จำนวนรวม 12 คน ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปราณี ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน ครูพี่เลี้ยง 1 คน และเด็กและเยาวชนหญิง 2 คน รวม 5 คน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน และเด็กและเยาวชนชาย 2 คน รวม 3 คนและ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน และเด็กและเยาวชนชาย 2 คน รวม 4 คน

1.2.3 ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและเด็กเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนภูมิภาค ในโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อและการมีงานทำสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Find me find job) จำนวนรวมทั้งสิ้น 13 คน ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปฏิบัติงาน 2 คน และเด็กและเยาวชนชาย 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 1 จังหวัดระยอง ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน และเด็กและเยาวชนชาย 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 สุราษฎร์ธานี ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ปฏิบัติงาน 1 คน และเด็กและเยาวชนชาย 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน

1.3 การศึกษาครูงานและทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ (PAT) ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งได้ดำเนินการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 1 คน ที่ปรึกษาด้านการศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 2 คน เด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ศึกษาและฝึกอาชีพ ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 3 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย ข้อคำถาม 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล การดำเนินงานฝึกอาชีพในปัจจุบัน แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการทดสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมด้วยวิธีการประเมินความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องงานวิจัยนี้เท่ากับ 0.80 และได้รับการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ที่เป็นนักอาชีวศึกษาและนักวิชาการด้านการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ และพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การดำเนินการทดลอง มีขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

3.1 การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อม ในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้วยการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ตามแนวคำถามที่ได้มีการเตรียมไว้ล่วงหน้า ในระบบออนไลน์

3.2 การดำเนินการให้ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 2 หลักสูตร โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

3.2.1 ผู้บริหารของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3.2.2 ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและเด็กเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนกลาง ในโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อและการมีงานทำสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Find me find job)

3.2.3 การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและเด็กเยาวชนที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนภูมิภาค ในโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อและการมีงานทำสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Find me find job)

3.3 การศึกษาครูงานและการสัมภาษณ์เชิงลึกการฝึกอาชีพในกลุ่มเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชนของสถาน

พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่บริษัทซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) การศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ (PAT) ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์

3.4 การดำเนินการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 (วิพากษ์หลักสูตร) เพื่อยืนยันเนื้อหาของหลักสูตร หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเรียบร้อยแล้วในระบบออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาเพื่อสรุปประเด็น (Theme) การตีความ (Interpretation) และการสรุปผลเนื้อหาของหลักสูตรฯ 2 หลักสูตรฯ (Conclusion) เพื่อนำเสนอผลการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มีดังนี้

1.1 การฝึกวิชาชีพในปัจจุบันจะไม่มีหลักสูตรที่กำหนดไว้ชัดเจน แต่จะทำการฝึกตามแผนการอบรมและประวัติการกระทำผิดไม่เหมือนกันในแต่ละศูนย์ฝึกอบรมฯ เพราะฉะนั้นข้อแตกต่างของแต่ละคนจะเอามาร่วมวางแผนกันด้วย ส่วนวิธีการฝึกอาชีพนั้นจะมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 คือ สถาบันการศึกษาภายนอกหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นผู้ดำเนินการด้านการเรียนการสอน สถาบันภายนอกมาช่วยดำเนินการ แล้วกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ประสานงานให้ รูปแบบที่ 2 คือ ครูของกรมพินิจเป็นคนดำเนินการเรียนการสอนและวัดผลทางการศึกษา โดยผลสถาบันทางการศึกษาหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานมาเป็นคนคอยควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอนและการวัดผล รูปแบบที่ 3 คือ การใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม การเรียนผ่าน e-Learning โดยมีการวัดผลทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษาตามที่ได้ขออนุมัติหลักสูตร และลงทะเบียนเรียนไว้และ รูปแบบที่ 4 สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบวิชาชีพ โดยที่สถานประกอบการฝึกทักษะวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนปล่อย และพร้อมเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการ

1.2 ผลการปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการลงทะเบียนเรียนทางด้านวิชาชีพทั้งหมดประมาณ 3,786 คน นอกจากการเรียนแล้วก็จะมีการฝึกวิชาชีพด้วย แล้วแต่บริบทของทางศูนย์ฝึกฯว่าจะมีวิชาชีพใดบ้าง เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟ อิเล็กทรอนิกส์ ช่างไม้ช่างตัดผม เกษตรกรรม ช่างก่อสร้างอยู่ที่แต่ละศูนย์ฝึกฯ โดยจะเน้นการฝึกปฏิบัติที่เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้ นอกจากการฝึกอาชีพและการพัฒนาทักษะชีวิต (Soft skill) ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพด้วย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ การจัดการกับอารมณ์ การรู้จักปฏิเสธ การตัดสินใจ ในระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

1.3 การฝึกอาชีพในปัจจุบันดำเนินการด้วยการฝึกอาชีพตามความต้องการและความถนัดของเด็กและเยาวชน ถ้าไม่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชน การศึกษาและการฝึกอาชีพ

ของเด็กอาจจะไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าเป็นไปตามความถนัดของเด็กเด็กอาจจะนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้หลังจากที่ออกจากศูนย์ฝึกไปแล้ว การดำเนินงานให้ความสำคัญว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่มีความถนัดทางวิชาการเหมือนกับเด็กและเยาวชนในระบบการเรียนวิชาสามัญโดยทั่วไป การเรียนหรือการฝึกอาชีพต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นเน้นที่กิจกรรมและการฝึกปฏิบัติ นอกจากนั้นยังต้องมีการส่งเสริมเรื่องการยอมรับจากครอบครัวและสังคม ต้องมีระบบการประคับประคองทั้งศูนย์ฝึกฯ ครอบครัวและชุมชน จนกระทั่งเขาสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยสุจริต

1.4 การดำเนินงานฝึกอาชีพในปัจจุบันจะเป็นการทำงานที่เรียกว่า IRC (Individual Routing Counselor) ที่เรียกว่า Good Life Model ของเด็กจะมีอยู่ 5 ด้าน คือ ครอบครัว สภาพแวดล้อม การศึกษาหรืออาชีพ เรื่องของการคบเพื่อน และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ เป็นผู้ดำเนินการในแต่ละศูนย์ฝึกฯ จะมี นักวิชาชีพ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาล การดูแลเด็กเฉพาะรายเนื่องจากจำนวนเด็กและเยาวชนหญิงมีจำนวนน้อยกว่าเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด นอกจากนั้นยังมีกลุ่มสหวิชาชีพทั้งกรรมการภายในและภายนอกศูนย์ฝึกฯ จะดูแลใน 4 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสังคมสงเคราะห์ และ ด้านจิตวิทยา ในการพิจารณาการดูแลและการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน

1.5 การดำเนินการฝึกอาชีพในปัจจุบันอีกรูปแบบหนึ่งคือการทำ Home School คือการนำประสบการณ์ ที่เรียนในหน่วยวิชาชีพมาเทียบเป็นมาตรฐาน เทียบกับการเรียนระบบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เรียกว่า ธนาคารประสบการณ์หรือเครดิตแบงก์ เช่น การทำปุ๋ย การเกษตรกรรม การทำงานไม้ นอกจากสายวิชาชีพจะมีความหลากหลายมากขึ้น ทางสายสามัญก็มีการพัฒนาให้มีทางเลือกที่หลากหลายกว่าเดิมด้วยเช่นกัน

1.6 การฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกชายในปัจจุบันจะประกอบด้วย 7 วิชาชีพ และเป็นหลักสูตรระยะสั้น กลุ่มวิชาชีพหลัก ได้แก่ ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า และช่างเชื่อม กลุ่มวิชาชีพรอง ได้แก่ วิชาชีพเกษตรกรรม ดนตรี ศิลปะ ตัดผม คอมพิวเตอร์ และกีฬา คณะกรรมการของศูนย์ฝึกอบรมฯ จะร่วมกันวางแผนและจัดประชุมเพื่อจำแนกเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่กระบวนการโดยในกลุ่มสาระวิชาสามัญ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องสำรวจภูมิหลังและพื้นฐานด้านการศึกษาและครอบครัว กรรมการฯ จะร่วมรับฟังการพิจารณาเพื่อสมัครเข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพ ร่วมกับนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ฯ รวมทั้งเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล โดยจะมีการให้เด็กและเยาวชนจัดลำดับวิชาชีพที่ตนเองมีความสนใจใน 3 อันดับ โดยคณะกรรมการฯจะเป็นผู้พิจารณา ก่อนการเข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพ รวมทั้งได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน การลงเรียนวิชาชีพทำให้ได้ชั่วโมงการเรียนสามารถนำไปลดโทษว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีได้ และสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

1.7 การดำเนินงานฝึกอาชีพปัจจุบันในส่วนภูมิภาคจะเน้นไปในเรื่องการทำเกษตร เช่น การเป็นยุวเกษตรกร นอกจากนั้นจะเรียนเป็นวิชาช่างต่างๆ งานศิลปะ (ถมทองเซรามิก) ดนตรีและคอมพิวเตอร์ ตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ใช้เวลาเรียน จำนวน 30-70 ชั่วโมงในแต่ละกลุ่มวิชา หากเป็นหลักสูตรระยะสั้นควรใช้เวลาอบรมจำนวน 40 ชั่วโมง โดยอาจปรับสภาพการเรียนการสอนเป็นระบบออนไลน์ในยุคปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของโควิด 19 และให้เด็ก

และเยาวชนฝึกทำงานซ่อมแซมในศูนย์ฝึกฯ ด้วย การฝึกอาชีพที่เป็นอาชีพของท้องถิ่น อาทิ การปลูกข้าว การกรีดยางพารา การทำสวนปาล์ม เป็นต้น

1.8 การดำเนินงานฝึกอาชีพปัจจุบันจะมีการประสานงานกับองค์กรภาคเอกชนเป็นเครือข่ายในพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งผู้บริหารศูนย์ฝึกฯ ให้ความสำคัญที่เข้ามาช่วยในกระบวนการบำบัดและการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนฯ เช่น มูลนิธิไรท์ ทู เพลย์ (Right to play) มาช่วยในการฝึกอาชีพด้านกีฬา ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม เช่น การเตรียมสภาพจิตใจ ความพร้อมในการเผชิญปัญหา การจัดการอารมณ์ในการที่จะเข้าทำงาน เครือข่ายในเรื่องของการฝึกวิชาชีพ การหาสถานที่รองรับและทุนในเรื่องของการตั้งต้นการประกอบอาชีพ รวมทั้งการติดตามผลร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำด้วย ความร่วมมือของภาคราชการกับหน่วยงานในท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนในพื้นที่ในลักษณะหุ้นส่วนทางสังคมจะเป็นประโยชน์มาก

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่หลักสูตรฝึกอาชีพในสถานประกอบการและหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการประกอบอาชีพอิสระ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความถนัดในการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดียาเสพติดที่อยู่ในระหว่างฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอบรมฯ มีผลการวิจัยดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการทำงานในสถานประกอบการ

2.1.1 รายวิชาปรับพื้นฐาน (ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง

เท่ากับ 3 หน่วยกิต)

2.1.1.1 วิชาภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานเพื่อการสื่อสารและการประกอบอาชีพ

2.1.1.2 วิชาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพ

2.1.1.3 วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ

2.1.2 รายวิชาบังคับ (ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง เท่ากับ 3 หน่วยกิต)

2.1.2.1 รายวิชาด้านอาชีพ

ก. วิชาทฤษฎีเขาวัวปัญญาและความถนัด

ข. วิชาแนวคิดสำคัญในการฝึกและประกอบอาชีพ

2.1.2.2 รายวิชาด้านทักษะชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ

ก. วิชาพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา

ข. วิชาทักษะอาชีพที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพ

2.1.3 รายวิชาเลือกการทำงานในการประกอบอาชีพในสถานประกอบการ

(ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง เท่ากับ 3 หน่วยกิต)

2.1.3.1 วิชาหลักการและกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพ

2.1.3.2 วิชาหลักการและแนวทางการประกอบธุรกิจ

2.1.3.3 วิชาการสื่อสารทางการตลาด

- 2.1.3.4 วิชาจุดประกายความคิดเชิงธุรกิจ
- 2.1.3.5 วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางธุรกิจ
- 2.1.3.6 วิชาการบริหารจัดการทีมงาน
- 2.1.3.7 วิชาหลักการบัญชีเบื้องต้น
- 2.1.3.8 วิชาหลักกฎหมายเบื้องต้น
- 2.1.3.9 วิชาองค์การและการจัดการ
- 2.1.3.10 วิชาการบริการลูกค้า
- 2.2 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.2.1 รายวิชาปรับพื้นฐาน (ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง เท่ากับ 3 หน่วยกิต)
 - 2.2.1.1 วิชาภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานเพื่อการสื่อสารและการประกอบอาชีพ
 - 2.2.1.2 วิชาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพ
 - 2.2.1.3 วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ
 - 2.2.2 รายวิชาบังคับ (ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง เท่ากับ 3 หน่วยกิต)
 - 2.2.2.1 รายวิชาด้านอาชีพ
 - ก. วิชาทฤษฎีเซวาร์ปัญญาและความถนัด
 - ข. วิชาแนวคิดสำคัญในการฝึกและประกอบอาชีพ
 - 2.2.2.2 รายวิชาด้านทักษะชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ
 - ก. วิชาพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา
 - ข. วิชาทักษะอาชีพที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพ
 - 2.2.3 รายวิชาเลือกการทำงานในการประกอบอาชีพ (ระยะเวลาการศึกษาวิชาละ 45 ชั่วโมง เท่ากับ 3 หน่วยกิต)
 - 2.2.3.1 วิชาการประกอบอาชีพด้านอาหารและเครื่องดื่ม
 - 2.2.3.2 วิชาการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม
 - 2.2.3.3 วิชาการประกอบอาชีพด้านงานศิลปะและการออกแบบ
 - 2.2.3.4 วิชาการประกอบอาชีพด้านธุรกิจบริการ
 - 2.2.3.5 วิชาการประกอบอาชีพด้านงานช่างและงานซ่อมบำรุง
 - 2.2.3.6 วิชาการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม
 - 2.2.3.7 วิชาการประกอบอาชีพด้านการขายสินค้า
 - 2.2.3.8 วิชาการประกอบอาชีพด้านการขายระบบออนไลน์
 - 2.2.3.9 วิชาการประกอบอาชีพด้านธุรกิจครอบครัว
 - 2.2.3.10 วิชาการประกอบอาชีพด้านธุรกิจชุมชน
 - 2.2.3.11 วิชาการประกอบอาชีพด้านการกีฬา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินงานในหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนปัจจุบัน พบว่าการฝึกวิชาชีพในปัจจุบันจะไม่มีหลักสูตรที่กำหนดไว้ชัดเจน แต่จะทำการฝึกตามแผนการอบรมและประวัติการกระทำผิดที่แตกต่างกันในแต่ละศูนย์ฝึกอบรมฯ โดยมีวิธีการดำเนินงานฝึกอาชีพที่ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 สถาบันการศึกษาภายนอกหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นผู้ดำเนินการด้านการเรียนการสอน รูปแบบที่ 2 คือ ครูของกรมพินิจฯ เป็นคนดำเนินการเรียนการสอนและวัดผลทางการศึกษา โดยสถาบันทางการศึกษาหรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นหน่วยงานควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอนและการวัดผล รูปแบบที่ 3 คือ การใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกล โดยมีการวัดผลทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษา และ รูปแบบที่ 4 สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการ

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ระบบแรกเริ่มที่ต้องจำแนกประเภทและภูมิหลังของเด็กและเยาวชน การดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอาชีพตามนโยบาย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการประเมินผล รวมทั้งต้องตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนและมีตลาดแรงงานที่รองรับในการทำงานได้ โดยแนวทางที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการทำงานในสถานประกอบการประกอบด้วยวิชาปรับพื้นฐาน 3 รายวิชา วิชาบังคับด้านอาชีพ 2 รายวิชา วิชาบังคับด้านทักษะชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ 2 รายวิชา และรายวิชาเลือก 10 รายวิชา และหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับการประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วยวิชาปรับพื้นฐาน 3 รายวิชา วิชาบังคับด้านอาชีพ 2 รายวิชา วิชาบังคับด้านทักษะชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ 2 รายวิชา และรายวิชาเลือก 11 รายวิชา

อภิปรายผล

1. แนวทางการดำเนินงานและหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

ในภาพรวมของหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน การสร้างหลักสูตรฝึกอาชีพในปัจจุบัน ได้ดำเนินการด้วยการฝึกอาชีพตามความต้องการและความถนัดของเด็กและเยาวชนในระดับหนึ่ง โดยได้มีการตรวจสอบประวัติครอบครัวและสภาพการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชนเสียก่อนจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาวินัยและแสวงหาอาชีพตามความถนัดได้อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการสร้างหลักสูตรหรือการออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) หมายถึง การจัดแบ่งองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรมจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ

แนวทางการทำหลักสูตรไปใช้สู่การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ดังนั้น การสร้างหลักสูตรใดก็ตามที่ได้มีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน จึงเป็นหลักสูตรที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามที่ได้มุ่งหมายไว้ ดังนั้นก่อนที่จะสร้างหลักสูตรฝึกอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนเคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงต้องมีการตรวจสอบความต้องการและความถนัดของเด็กและเยาวชนก่อนที่จะสร้างหลักสูตร จึงจะทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนชนม์ แจ่มจำ และสุกัญญา อุบลเหนือ (2563) งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า หากทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน ก็จะสามารถทราบถึงสาเหตุที่มาของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพสำหรับการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระบบแรกเริ่มที่ต้องจำแนกประเภทและภูมิหลังของเด็กและเยาวชน การดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอาชีพตามนโยบาย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และทองใหญ่ อัยยะวรากุล (2558) งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดของประเทศไทย (Guideline for through care model of Thailand) โดยได้ดำเนินการวิจัยกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย โดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ รวมทั้งหมด จากประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาพฤตินิสัยที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการแบบไร้รอยต่อ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การจำแนกประเภทของอาชญากร การจัดและประเมินผลกระทบของนโยบาย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การกลับคืนสู่สังคม และการติดตามประเมินผล

นอกจากนั้น การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความซื่อสัตย์ การสื่อสารกับผู้อื่น การตรงต่อเวลา มีเจตคติที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมจิตบริการ จิตสาธารณะ มีความมั่นใจในตัวเอง มีความเป็นมิตรกับผู้อื่น ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ และการจัดการกับอารมณ์ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนควบคู่กับการฝึกทักษะความชำนาญในอาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจุดมุ่งหมายของการศึกษาหรือการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 มิติ คือ ความรู้ ทักษะและเจตคติ หรือ รูปแบบ KSA ตามแนวคิดของ Beauchamp (1981) คือสิ่งที่ผู้เรียนควรมีหลังจากได้เรียนจบหลักสูตร บทเรียน ชุดวิชา รายวิชา แล้วเพื่อให้บรรลุตาม ผลการเรียนรู้ของหลักสูตร (Curriculum learning outcome) ที่กำหนดไว้ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge)

มีทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) โดยเฉพาะแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผลซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับหลักสูตร ซึ่งเป็นลักษณะของ ปัจเจบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์อย่างมากของการทำงานของบุคคลนั้นๆ เป็นบทบาท หรือความรับผิดชอบ ซึ่งสัมพันธ์กับผลงานและสามารถวัดค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของบุคคล (Competency) ของ McClelland (1973) ที่กล่าวว่ามีส่วนประกอบด้วย ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล (Knowledge) การฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ (Skill) และ พฤตินิสัยที่พึงปรารถนา (Attributes) ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองที่เชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนั้นแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพล แก้วเกิด และคณะ (2564) ในงานวิจัย เรื่องพฤติกรรมแห่งความผิดพลาดและความต้องการในอาชีพของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนชาย พบว่าแนวทางในการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชน คือ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กและเยาวชน และเพิ่ม สัดส่วนของหลักสูตรทักษะชีวิตให้เท่ากับหลักสูตรอบรมอาชีพ โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนต้องมีการประสานข้อมูลและกำหนดบทบาทในการทำงานที่เชื่อมต่อถึงกันกับสำนักงาน การอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกรม สุขภาพจิต เพื่อเป็นการบูรณาการการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะทางวิชาการ ที่ได้จากผลการวิจัยมีดังนี้

1.1.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพควรอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดหลักสูตร ฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum) และใช้วิธีเรียนแบบการอบรมวิชาชีพควบคู่กับ การทำงาน (Work-based learning) โดยเน้นให้ผู้ฝึกอบรมอาชีพมีการพัฒนาทักษะความคิด สร้างสรรค์ความแตกต่างในการประกอบอาชีพตามวิธีการ CBL (Creative-Based Learning) คือ การสอนที่สร้างแรงบันดาลใจและการให้โอกาสผู้เรียนในการค้นหาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเอง

1.1.2 หลักสูตรสำหรับการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชนในการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อย ควรเป็นหลักสูตรที่มีชั่วโมงการเรียนภาคทฤษฎีควบคู่กับปฏิบัติงาน (Work-based education/Worked-based learning) และเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสามารถทำงานได้โดยเร็ว (Short course program) ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้นประมาณ 1 เดือนแล้ว สามารถประกอบอาชีพ ได้ ควรร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อจัดทำใบประกาศนียบัตรรับรอง เพื่อใช้ ประกอบอาชีพและสมัครเข้าทำงานได้ทันทีและควรมีการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพให้แก่เด็ก และเยาวชนเมื่อมีการประกอบอาชีพ

1.1.3 การออกแบบหลักสูตรฝึกอาชีพควรเป็นหลักสูตรด้านอาชีพที่มีความตรง ต่อความต้องการ เพศ อายุและการศึกษาของผู้เรียน การเรียนร่วมกับการปฏิบัติ (Active learning) ดูทั้งเรื่องของการเรียนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่เป็นวัยรุ่น เด็กและเยาวชน มีร่างกายที่แข็งแรงพร้อมทำกิจกรรมต่างๆ ต้องดูแลในเรื่องการพัฒนาจิตใจและทักษะต่างๆ

ในการศึกษาและฝึกอาชีพ การเตรียมสภาพจิตใจ ความพร้อมที่จะเผชิญปัญหา ความกดดันต่างๆ การจัดการอารมณ์ในการที่จะเข้าทำงาน อันนี้ก็ทำคู่กันไปกับการฝึกวิชาชีพ

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่ได้จากผลการวิจัยมีดังนี้

กระทรวงยุติธรรมและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีนโยบายในการดำเนินงานดังนี้

1.2.1 การสนับสนุนให้สถานประกอบการภาคเอกชนให้ความสำคัญของการสร้างและให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี มีทักษะอาชีพและประกอบอาชีพโดยสุจริต รวมทั้งมีเครือข่ายหน่วยงานที่ให้การยอมรับและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจให้ได้รับการศึกษาและทำงานมีรายได้ช่วยเหลือตนเอง และขยายเครือข่ายของสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาในการรับเด็กและเยาวชนมาทำงานและได้รับการศึกษา

1.2.2 การมีนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและหลักสูตรฝึกอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการเพื่อพัฒนารายวิชาใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและตลาดในปัจจุบัน เช่น การศึกษาของโลกใหม่ยุคดิจิทัล ในรายวิชาพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ อาชีพด้านการขนส่งด้านโลจิสติกส์ การขายสินค้าออนไลน์ การออกแบบกราฟฟิกและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพ

1.2.3 การมีนโยบายการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เริ่มต้นจากบิดามารดาของเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน โดยมีส่วนร่วมในการช่วยตัดสินใจในการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนสามารถนำอาชีพของครอบครัวและงานในชุมชนของตนเองเป็นอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้ เป็นการแก้ปัญหาเรื่องการย้ายถิ่นมาประกอบอาชีพในเมืองอันเป็นการแก้ไขปัญหาในระดับชาติได้ รวมทั้งกรรมการสงเคราะห์ดูแลเด็กในศูนย์ฝึกฯ เป็นรายบุคคลจนกระทั่งถึงภายหลังปล่อย จะช่วยให้เด็กมีที่ปรึกษาและให้มีชีวิตที่ดีภายหลังปล่อยได้ดีขึ้นรวมทั้งโอกาสในการประกอบอาชีพ

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ที่ได้จากผลการวิจัยมีดังนี้

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีการปฏิบัติการณ์ดังนี้

1.3.1 การจัดทำบันทึกความเข้าใจเป็นคู่ความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือสถานศึกษาในการฝึกวิชาชีพในภาคปฏิบัติ โดยสถานประกอบการได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตและทักษะด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะความสามารถหรือความคิดสร้างสรรค์เฉพาะบุคคล (Soft skill) และทักษะด้านอาชีพและความรู้ต่างๆ ในการประกอบอาชีพซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Hard skill) โดยควรให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตและทักษะด้านอารมณ์มากกว่าทักษะด้านความรู้และวิชาชีพซึ่งสามารถใช้เวลาไม่นานในการฝึกให้มีความชำนาญ

1.3.2 การสร้างแบบจำลองในการประกอบอาชีพในศูนย์ฝึกอบรมฯ มีความสำคัญแต่สามารถที่จะฝึกฝนอบรมได้เมื่อได้ปฏิบัติงานจริง แต่การฝึกทักษะชีวิตที่พร้อมในการทำงานมีความสำคัญและควรมีการฝึกอบรมทักษะชีวิตให้พร้อมปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกฯ ก่อนที่เด็กและเยาวชนจะออกมาทำงานในสังคมภายนอก การฝึกวิชาชีพต้องให้ผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นมาเป็นผู้สอน

เพื่อสร้างต้นแบบและแรงจูงใจในทางบวกและควรมีการนำผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพที่มีความรู้และสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงให้กับเด็กๆ ภายในศูนย์ฝึกฯ ได้

1.3.3 การส่งเด็กและเยาวชนไปเรียนรู้วิธีการด้านอาชีพโดยเฉพาะงานด้านไฟฟ้าและด้านช่างเชื่อมเหล็กกับหน่วยงานภาครัฐ หรือสถานประกอบการในจังหวัดที่ทำงาน เพื่อจะได้เรียนรู้เทคนิคต่างๆ จะเกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพหลังจากได้รับการปล่อยตัวและควรส่งเสริมการนำผลิตภัณฑ์ของเด็กและเยาวชนไปจำหน่ายโดยการจัดทำรูปแบบการงานอาชีพ เพื่อเป็นกำลังใจให้เด็กและเยาวชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เรื่องการพัฒนาทักษะบุคลากรของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการมีความพร้อมในการฝึกอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ

2.2 เรื่องการสร้างระบบความเชื่อมโยงหน่วยกิตในการฝึกอาชีพของเด็กและเยาวชนให้สามารถต่อยอดในการทำงานและการศึกษาต่อได้

2.3 เรื่องระบบการให้คำปรึกษาและระบบพี่เลี้ยงให้แก่เด็กและเยาวชนในการฝึกอาชีพเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมในการฝึกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2563). รายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565. จาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2085/iid/196196>.
- ณัฐพล แก้วเกิด, วรณดี สุทธิธนากร และอุทุมพร อินจันทร์. (2564). พฤติกรรมแห่งความผิดพลาดความต้องการในอาชีพของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชาย. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 15(1), น. 223-235.
- พรชัย ขันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล และจอมเดช ตรีเมฆ (2558). *ทฤษฎีทางอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วรภัทร รัตนพาณิษฐ์. (2562). กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 45(1), น. 366-394.
- ธนชนม์ แจ่มขำ และสุกัญญา อุบลเหนือ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 10(2), น. 82-89.
- Beauchamp, G. A. (1981). *A Curriculum Theory* (4th ed.). Illinois: F. E. Peacock.
- Gottfredson, M. and Travis, H. (1990). *A General Theory of Crime*. Stanford, CA: Stanford University.
- McClelland, D. (1973). Testing for Competence Rather than for Intelligence. *American Psychology*, 28(1), pp. 1-14.